Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

Artículos

Un estàndard valencià? Catalogació, descripció i anàlisi lingüística de la premsa digital

A Valencian standard? Cataloguing, description and linguistic analysis of the digital press

Carla González Collantes[1]
[1]Universitat Autònoma de Barcelona, España

Rebut: 20/02/2025; Acceptat: 11/06/2026

Resum

Aquest article, d'una banda, fa una catalogació i descripció dels diaris i revistes digitals d'abast valencià que es publiquen íntegrament en català i, d'una altra banda, analitza el model d'estàndard que difonen aquests mitjans de comunicació. Quant a la primera part de l'article, cal tenir present que al País Valencià hi ha pocs mitjans de comunicació en llengua pròpia, amb la qual cosa es fa difícil que aquests esdevinguen agents reals de normalització lingüística. Ara bé, amb internet han nascut nous mitjans digitals que sí que poden assumir aquesta tasca. Però, quins són aquests mitjans i quants n'hi ha? Pel que fa a la segona part de l'article, es parteix dels quatre models que actualment es postulen com a candidats a ocupar el lloc de l'estàndard valencià: el particularista, el convergent, l'integracionista i el secessionista. A partir del buidatge de setanta articles (cinc de cada mitjà catalogat) es fa una anàlisi de les variants estereotípiques per avaluar quin és l'estàndard que empren aquests mitjans i esbrinar si hi ha un model de referència clar.

Paraules clau: llengua estàndard; estandardització; planificació lingüística; models de llengua; mitjans de comunicació.

Abstract

The aim of this article is twofold; firstly, to catalogue and describe digital newspapers and magazines within the Valencian context that are published entirely in Catalan and, secondly, to analyze the standard linguistic model promoted by these media. Regarding the first objective, it is important to note that the Valencian Autonomous Region has a limited number of media outlets in Valencian, and, therefore, they can hardly act as effective agents of linguistic normalization. However, the evolution of the internet has facilitated the emergence of new digital media capable of addressing this challenge. This raises key questions: What are these media, and how many of them exist? Concerning the second objective, the study examines four linguistic models currently proposed as candidates for the Valencian standard: the particularist, the convergent, the integrationist and the secessionist. By analyzing seventy articles (five from each outlet catalogued), this study investigates the use of stereotypical variants to determine the standard employed by these media and to assess whether a clear reference model emerges.

Keywords: standard language; standardization; language planning; language models; mass media.

Copyright © Universidad de Santiago de Compostela. Artículo en acceso abierto distribuido bajo los términos de la licencia Atribución-NoComercial-SinObraDerivada 4.0 Internacional (CC BY-NC-ND 4.0))

1. INTRODUCCIÓ

Els mitjans de comunicació tenen un paper clau en la normalització lingüística i en l'estandardització d'una llengua. Aquests són models de referència que poden ajudar a dotar de prestigi una llengua i promoure'n l'ús, difondre'n la varietat estàndard i capgirar la situació diglòssica[1] que pateix el català com a conseqüència d'un procés de substitució lingüística en estat avançat, especialment en alguns dels territoris on es parla.

Al País Valencià, àmbit territorial en què se centra aquest treball, hi ha pocs mitjans de comunicació que empren el català com a llengua vehicular. Aquests tenen dificultats per sobreviure, entre més motius perquè des de la Generalitat Valenciana no s'ha fet fins ara una aposta real per la comunicació en valencià[2]: s'han centrat tots els esforços econòmics en la Radiotelevisió Valenciana (RTVV) i la resta de mitjans no ha rebut un suport ni adequat ni permanent, tret de petites ajudes econòmiques que no han estat suficients (Martínez Sanchis 2010a, 2010b i 2019). Conseqüentment, l'oferta de mitjans de comunicació en valencià és tan escassa que aquests no poden esdevenir agents efectius de normalització lingüística, tot i que tenen aquest potencial (Catalunya n'és un exemple clar). De fet, més enllà de l'àmbit local i comarcal, en què hi ha més oferta, al País Valencià no hi ha cap diari imprès en llengua pròpia, enfront d'un bon nombre de capçaleres en castellà: *Levante-EMV*, *El País*, *El Mundo*, *ABC*, *Las Provincias*, *Mediterráneo*, *Información*, etc. De revistes en paper, només n'hi ha quatre: *El Temps, Saó, La Directa* i *Lletraferit*[3]. Malgrat això, gràcies a internet han nascut uns quants mitjans digitals que aposten per informar en valencià, que omplin un buit i fan possible el dret dels valencians a informar-se en la seua llengua.

Aquest treball se centra a analitzar l'estàndard que difonen els mitjans digitals valencians, en concret les publicacions periòdiques, és a dir, diaris i revistes. La raó és, d'una banda, que al País Valencià l'eclosió d'aquests nous mitjans ha comportat un creixement considerable de la presència del català en l'àmbit informatiu i, de l'altra, que els mitjans de comunicació nascuts a recer d'internet —on el català gaudeix d'una vitalitat que no té en cap altre àmbit (Partal 2003 i 2008)— tenen una penetració gran i creixent respecte dels tradicionals.

El present treball té un objectiu doble. En primer lloc, fer una catalogació i descripció breu de la premsa digital valenciana que usa el català com a llengua vehicular. En segon lloc, analitzar la llengua d'aquests mitjans per esbrinar, a través de la tria de variants estereotípiques, quin estàndard fan servir. Es parteix de dues hipòtesis: la primera és que els mitjans digitals augmenten la presència del català en l'àmbit comunicatiu valencià i, la segona, que els mitjans de comunicació valencians no difonen un únic model de llengua estàndard, la qual cosa dificulta la fixació i consolidació d'aquesta varietat supradialectal.

Quant a l'estructura del treball, aquest es divideix en cinc apartats, sense comptar aquesta introducció. En el primer es descriu la metodologia que s'ha fet servir i els criteris que s'han

[1] El terme *diglòssia* fou introduït per Charles A. Ferguson (1959) per referir-se a una situació de distribució complementària de dues varietats de les quals una, anomenada A o alta, és usada per a unes funcions formals —l'educació, l'administració, la religió, etc.— i l'altra, anomenada B o baixa, per a funcions comunicatives informals —la col·loquial o la familiar. Aquest lingüista també fa extensible aquest concepte a altres situacions, com ara l'ús jerarquitzat de dues llengües.

[2] En aquest article s'utilitzaran indistintament els termes valencià i català, dos noms per referir-se a una mateixa llengua.

[3] Tot i que es considera *La Directa* d'abast valencià, a diferència de les altres tres és una revista nascuda a Catalunya, on té la redacció i la majoria de lectors i subscriptors.

tingut en compte a l'hora de catalogar els mitjans que formen part del corpus d'estudi. En el segon es presenten els antecedents i el marc teòric. En el tercer s'ofereix la catalogació dels mitjans seleccionats, que inclou una descripció breu. En el quart s'analitzen els resultats obtinguts a partir de l'estudi dels diferents textos periodístics seleccionats. Finalment, en el cinquè i darrer apartat se'n presenten les conclusions.

2. METODOLOGIA

Els mitjans digitals que s'inclouen en aquest estudi són les publicacions periòdiques d'abast valencià, és a dir, diaris i revistes que ultrapassen l'àmbit local, comarcal i provincial[4]. L'anàlisi se centra en la premsa que abasta tot el País Valencià perquè interessa saber quin estàndard s'està difonent a escala autonòmica, més enllà dels particularismes que puga haver-hi en els mitjans d'un àmbit més reduït a conseqüència dels subdialectes que conviuen arreu del territori. Entre els mitjans catalogats hi ha tant la versió digital de diaris i revistes en paper com mitjans que van nàixer com a digitals ("nadius digitals"). Per tant, a l'hora de descriure breument cadascun dels mitjans, aquests s'han classificat a partir del seu origen (impresos i digitals, impresos digitalitzats o nadius digitals) i del tipus de publicació (diaris o revistes).

Pel que fa al criteri lingüístic que s'ha tingut en compte, i que ha estat clau per fer la selecció dels diaris i les revistes que són objecte d'estudi, és important destacar que s'han analitzat mitjans que es publiquen totalment en català[5]. El motiu és que qui escriu aquestes línies considera que la presència parcial del català en certs mitjans de comunicació valencians sovint contribueix, més que a normalitzar la llengua, a reforçar la situació diglòssica en què es troba el català al País Valencià. En efecte, la presència de la llengua pròpia en la major part d'aquests mitjans "bilingües" és gairebé anecdòtica —motivada de vegades per interessos econòmics: aconseguir subvencions— i sovint s'empra només per parlar de certs temes, sobretot culturals, com per exemple l'anomenada música en valencià.

Per fer la catalogació dels mitjans que s'analitzen en aquest treball, prèviament s'ha fet un buidatge de les pàgines web de l'Associació de Mitjans Digitals de la Comunitat Valenciana[6], de l'Associació de Mitjans d'Informació i Comunicació (AMIC)[7] i d'OJD Interactiva[8]. Posteriorment, s'ha consultat el web de cada mitjà digital per saber si aquest acomplia els requisits per formar part de la catalogació final. Una vegada descartats els que no els acomplien, s'ha enviat un qüestionari a cadascun dels mitjans que formen part del corpus d'aquest article per tal d'obtenir-ne dades més concretes que en permeteren una descripció més fiable i també una anàlisi més exhaustiva i contextualitzada.

---

[4] A l'hora de fer la catalogació dels diaris i revistes digitals per determinar el model de llengua que fan servir, en un primer estadi de la recerca s'ha fet una aproximació als mitjans que tenen com a àmbit de recepció tot el País Valencià. En un segon estadi, encara en curs, l'anàlisi se centra en la premsa digital d'abast local, comarcal i provincial, amb què s'amplia notablement el nombre de mitjans valencians que fan servir la llengua pròpia d'una manera exclusiva. Es parteix de la hipòtesi que el model de llengua dels primers i els segons té diferències perquè els mitjans d'abast local, comarcal i provincial incorporen més dialectalismes que els que abasten tot el territori valencià.

[5] En el corpus d'anàlisi s'inclouen també dos mitjans que tenen dues capçaleres amb els mateixos continguts, una en valencià i una en castellà. En canvi, se n'exclouen els que són principalment en castellà i publiquen algunes notícies en valencià, decisió que redueix la mostra.

[6] https://www.amdcomval.com [Consulta 7.10.2024]

[7] https://amicval.media [Consulta 7.10.2024]

[8] https://www.ojdinteractiva.es [Consulta 7.10.2024]

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

La perspectiva de l'anàlisi és sincrònica: de cada mitjà s'analitzen cinc articles publicats entre els mesos de gener i maig del 2024. S'ha intentat que els textos triats hagen estat escrits per persones diferents per esbrinar si els mitjans objecte d'estudi fan servir un model de llengua concret seguint una línia editorial pròpia, independentment de les tries lingüístiques —conscients o no— que poden fer els periodistes que hi treballen. Quan en un mateix diari o revista es combinen diferents models d'estàndard en funció de l'origen geogràfic de cada periodista, s'han triat articles signats per periodistes valencians perquè l'objectiu d'aquest treball és analitzar l'estàndard valencià. Perquè la mostra fos variada també s'ha intentat, sempre que ha estat possible, que hi hagués articles de diversos gèneres periodístics (notícia, crònica, crítica, reportatge, entrevista, etc.)[9] i de diferents temàtiques (política, economia, esports, cultura, ciència, etc.).

3. ANTECEDENTS I MARC TEÒRIC

Aquesta recerca s'insereix en un marc més ampli. Des del punt de vista de la presència quantitativa del valencià en els mitjans de comunicació, ha estat profitosa la catalogació que n'han fet Castellano (2008) o Martínez Sanchis (2010a), a més de l'anàlisi històrica de Xambó (2001 i 2002). Tanmateix, cal tenir en compte que les catalogacions que s'han fet han estat aproximacions quantitatives, ja que el País Valencià no disposa de cap observatori de la comunicació orientat a la recerca i difusió de coneixements sobre els mitjans i, per tant, els censos són incomplets i han estat fets aplicant-hi diferents metodologies de catalogació (Martínez Sanchis 2010b: 38). A més, aquests estudis s'han limitat a quantificar la presència del valencià en els mitjans, però no han analitzat l'estàndard que difonen. Si ens centrem més concretament en la catalogació dels mitjans digitals valencians, independentment de la llengua en què es publiquen, qui més els ha estudiat al País Valencià és López García (2008a, 2008b, 2010a, 2010b, 2019). De fet, va ser ell qui en va fer el primer cens, en què catalogava 232 cibermitjans: 89 diaris digitals, 108 ràdios i 35 televisions (López García 2008b: 35). D'aquests 232, només 32 (el 13,79 %) eren mitjans en català (López García 2008b: 55).

Des del punt de vista teòric pel que fa al paper actiu dels mitjans de comunicació en els processos de normalització lingüística i d'estandardització, han estat rellevants les aportacions de Strubell (1982); Cuenca (1989); Mollà (1990); Polanco (1990); Marí (1992); Lacreu (1993 i 2002); Bibiloni (1998); Vallverdú (2000); Montoya (2006); Martí i Castell (2010); Casals i Faura (2010); Casals *et al.* (2018) i Casals i Massanell (2023).

Quant a l'estudi concret dels models de llengua dels mitjans de comunicació valencians, hi ha pocs antecedents. Un dels primers —si no el primer— és l'anàlisi feta per Casanova (2000) sobre el model lingüístic del programa radiofònic *De dalt a baix*, emès entre els anys 1974 i 1977 a Ràdio Peninsular de RNE-València. González Collantes (2013a, 2013b i 2015) també ha publicat diversos treballs en què, en la mateixa línia que es fa en aquest article, analitza els models de llengua de quatre mitjans digitals valencians d'àmbit comarcal: *Comarquesnord* (Ports i Maestrat), *L'Informatiu* (València), *AraMultimèdia* (Comtat i Alcoià) i *VilaWeb Ontinyent* (Vall d'Albaida). Més recentment, Mas (2023) ha fet un estudi dels models de llengua dels diaris digitals valencians amb l'objectiu d'analitzar si aquests "marquen o indexen el seu model de llengua amb l'ús d'unes o d'unes altres variants normatives alternatives, que poden situar-los en un lloc determinat dels eixos de la ideologia i la

[9] S'han exclòs els articles d'opinió perquè en aquest tipus de textos periodístics les tries lingüístiques acostumen a ser de qui signa l'article (sovint un col·laborador extern) i no han de coincidir necessàriament amb les del mitjà.

identitat social" (Mas 2023: 211). En concret, aquest lingüista analitza un total de dotze diaris, alguns dels quals incorporen el valencià només parcialment (o molt parcialment): *Actualitat Valenciana, Diari La Veu, Levante, València Diari, València Extra, VilaWeb, Ara, El Diario-Comunitat Valenciana, 20 minutos, Público, El Mundo* i *ABC*.

Lacreu (2002) va ser el primer a establir quatre grans models de llengua per al valencià[10], els quals s'han configurat al llarg de la segona meitat del segle xx a partir de les circumstàncies sociolingüístiques de cada moment, les necessitats concretes que calia satisfer i la sensibilitat específica dels principals protagonistes (Lacreu 2002: 246). Aquests models són el particularista, el convergent, l'integracionista i el secessionista.

El model particularista, que naix amb les Normes de Castelló, queda formalitzat en la *Gramàtica valenciana*, de Manuel Sanchis Guarner (1950), matisada amb posterioritat per Carles Salvador (1951). Més recentment, és el model difós com a prioritari per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) i per À Punt, la radiotelevisió pública valenciana (així com també ho va ser per Canal 9 i Ràdio 9, emissores públiques de televisió i ràdio desaparegudes). Aquest model dona prioritat als trets morfosintàctics i lèxics del valencià dins del marc global d'acceptació de la tasca de codificació de la llengua catalana duta a terme per Pompeu Fabra a principis del segle xx.

El model convergent es formalitza sobretot en l'obra d'Enric Valor —*Curs mitjà de gramàtica catalana referit especialment al País Valencià* (1977) i *La flexió verbal* (1983)— i cerca anivellar-se lingüísticament al màxim amb la resta de dialectes de la llengua catalana. Bevent dels clàssics valencians i de les variants dialectals més pròximes al català, aquest model de llengua presenta el mínim grau de variació respecte al català de Catalunya amb elements genuïnament valencians. És l'usat per les universitats valencianes i ha estat difós també en la *Guia d'usos lingüístics, 1: Aspectes gramaticals* (IIFV 2002).

El model integracionista, que té com a principal referent Joan Fuster i va ser seguit per alguns poetes de la generació dels setanta del segle passat, es caracteritza per la voluntat d'integrar-se plenament en el món de les lletres catalanes. Per aconseguir-ho adopta el català central i deixa de banda els trets lingüístics més identificadors del dialecte valencià. En conseqüència, aquest model no utilitza cap variant valenciana, malgrat que la normativització de la llengua catalana —i la seua posterior estandardització— es va fer a partir dels principis de composicionalitat i polimorfisme (vegeu, per exemple, Veny 2001 i Pradilla 2024).

El model secessionista és una resposta al model convergent. La primera obra de referència és *En defensa de la llengua valenciana* (1977), de Miquel Adlert Noguerol, tot i que les obres actuals en què s'emmarca són l'*Ortografia de la llengua valenciana* (2005), la *Nova gramàtica de la llengua valenciana* (2015) i el *Diccionari general de la llengua valenciana* (2017), de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV)[11]. Aquest model té la voluntat d'erigir el valencià en una llengua diferent del català, i conseqüentment introdueix el màxim nombre de diferències respecte a l'ortografia fabriana[12].

---

[10] Posteriorment, Pradilla (2007, 2008, 2011 i 2024) i Mas (2008, 2010 i 2023) s'han referit també a aquests quatre models i els han analitzat. Tal com el mateix Mas assenyala, "la descripció dels models és molt semblant en les tres propostes, mentre que les diferències es troben sobretot en la nomenclatura dels models i en la focalització en les connotacions ideològiques i la necessitat d'estudiar l'evolució del sistema de models i connotacions ideològiques" (2023: 215-216).

[11] En el web de la RACV hi ha disponibles altres diccionaris (*Diccionari bilingüe valencià/castellà*; *Diccionari de sinònims, afins i antònims* i *Diccionari valencià de la rima*) i documents (*Els verps en llengua valenciana*; *Documentació formal de l'ortografia de la llengua valenciana*; *Topònims valencians* i *Onomàstica valenciana*) que per a l'entitat tenen el caràcter de normatius.

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

Tot i que és cert que la supervivència de la llengua no depèn exclusivament dels mitjans de comunicació, aquests tenen un paper molt important en el procés de normalització lingüística i, per tant, d'estandardització. Seguint la proposta de Haugen (1983), tot procés d'estandardització d'una llengua minoritzada consta de quatre fases: selecció, codificació, vehiculació i elaboració. La tercera d'aquestes fases, la vehiculació, consisteix en la propagació de la llengua codificada i la seua acceptació social. I és justament en aquesta etapa en què els mitjans de comunicació tenen un paper molt important, com també el tenen l'ensenyament i l'administració pública. No debades, els mèdia "són un dels àmbits de major interès per a qualsevol acció planificadora de l'estatus d'una llengua. Tant en la seua derivació escrita com oral, la llengua, a través d'aquests mitjans, arriba a grans masses de públic" (Montoya 2006: 117). Endemés, aquests poden millorar la competència lingüística de l'audiència i, "utilitzant i fixant (estandarditzant) una varietat apta o adaptable als mateixos usos que la llengua dominant, ofereixen als parlants una veritable alternativa lingüística, creïble i atraient en les seues àmplies utilitzacions" (Polanco 1990: 38).

4. CATALOGACIÓ DE DIARIS I REVISTES DIGITALS EN VALENCIÀ

En la taula 1 es mostren els mitjans digitals d'abast valencià que es publiquen en català després d'haver-ne fet una catalogació exhaustiva. En cada cas s'assenyala el nom del mitjà, el tipus (diari o revista), l'origen (imprès o digital) i la URL.

Taula 1. Catalogació de diaris i revistes digitals valencians

Mitjà	Tipus	Origen	URL
Ara	Diari	Imprès i digital	https://www.ara.cat/paisvalencia
El Temps	Revista	Imprès	https://www.eltemps.cat
Saó	Revista	Imprès	https://revistasao.cat
La Directa	Revista	Imprès	https://directa.cat/portada-pais-valencia
EDR Valencià	Revista	Digital	https://www.enderrock.cat/edrvalencia
Lletraferit	Revista	Imprès	https://lletraferit.com
VilaWeb	Diari	Digital	https://www.vilaweb.cat
Diari La Veu	Diari	Digital	https://www.diarilaveu.cat
València Diari	Diari	Digital	https://valenciadiari.com
El Periòdic	Diari	Digital	https://www.elperiodic.com/val
El Temps de les Arts	Revista	Digital	https://tempsarts.cat
Tresdeu	Revista	Digital	https://www.tresdeu.com
El Mood	Revista	Digital	https://www.elmood.info
La Veu dels Llibres	Revista	Digital	https://laveudelsllibres.cat

Comptat i debatut, en total s'han catalogat els mitjans següents: cinc diaris —un dels quals també es publica imprès (*Ara*)— i nou revistes —quatre de les quals també s'editen en paper amb periodicitats diferents (*El Temps*, *Saó*, *Lletraferit* i *La Directa*). Això suma un total de catorze mitjans digitals d'abast valencià íntegrament en català[13]. Pot semblar una xifra poc

[12] Pradilla (1999) ha estudiat amb detall el secessionisme lingüístic valencià.

significativa, però no ho és si es té en compte que, deixant de banda la premsa local i comarcal, al País Valencià la presència de la llengua pròpia en la premsa impresa és anecdòtica: com s'ha dit més amunt, no hi ha cap diari en paper en català i, de revistes, només n'hi ha quatre. Així doncs, és indubtable que els mitjans digitals augmenten la presència del valencià en el sistema comunicatiu.

A continuació es farà una descripció dels mitjans que s'han catalogat, la qual serà necessàriament breu per motius d'espai.[14]

4.1. Mitjans impresos i digitals

4.1.1. Diaris[15]

L'*Ara*, que va nàixer el 2010 com a diari en paper amb edició digital, ha estat pioner en el desenvolupament de subscripcions digitals i cobrament per accedir als continguts en línia. Té una edició valenciana, exclusivament digital, a la qual s'accedeix des de la primera pestanya d'*Ara.cat*, que mostra les edicions territorials: Catalunya (que és l'edició que s'obri per defecte), Balears, Andorra, País Valencià, Comarques gironines, Camp de Tarragona i Terres de Lleida. Al País Valencià hi ha un únic redactor que s'encarrega d'escriure les notícies referides a aquest territori.

4.2. Mitjans impresos digitalitzats

4.2.1. Revistes[16]

La revista *El Temps* —fundada el 28 de maig de 1984 a València per Eliseu Climent i Joan Fuster, entre d'altres— va esdevenir el primer mitjà tradicional en català a fer el salt a la xarxa l'any 1994. Es tracta del setmanari degà en llengua catalana de política i cultura, tot i que, per motius econòmics i per adaptar-se als nous temps, des del febrer del 2025 la publicació en paper va passar a ser mensual. S'edita a València i té tres redaccions: a València, a Barcelona i a Palma. Els continguts digitals s'actualitzen cada dia.

Saó és la revista degana de la premsa en valencià: el primer número va veure la llum el juliol del 1976, mentre que l'edició digital va començar a funcionar el 1997. De

13 D'entre aquests catorze, Mas (2023) n'analitza quatre. En concret, els diaris *Ara*, *VilaWeb*, *Diari La Veu* i *València Diari* i *València Extra*. A més, el corpus d'anàlisi d'aquest lingüista està extret de dues etapes —la primera, entre novembre del 2017 i febrer del 2018 i, la segona, entre novembre del 2021 i gener del 2022—, mentre que el d'aquest treball abasta del gener al maig del 2024.

14 La informació amb què s'ha fet la descripció dels mitjans analitzats es recopilà durant el període d'elaboració d'aquest article. En el moment de publicar-se s'hi poden haver produït canvis.

15 Tot i que *El Punt-Avui* té una secció dedicada al País Valencià, s'ha comprovat que la major part de les notícies que s'hi inclouen no hi fan referència en absolut. Aquest ha estat el motiu pel qual s'ha exclòs de la catalogació mentre que s'hi ha inclòs el diari *Ara*.

16 S'ha decidit excloure *Mètode* en aquesta catalogació perquè, tot i ser una revista en paper amb una edició digital molt activa, és una publicació especialitzada. Fundada l'any 1992, és una revista de divulgació de la Universitat de València (UV) dedicada a comunicar la ciència. S'hi difonen els treballs de recerca duts a terme a la UV i altres centres de recerca. Pel mateix motiu, no s'han tingut en consideració revistes acadèmiques com ara *Caràcters*, *Caplletra*, *Scripta*, *Ítaca: Revista de Filologia, L'Espill* o *Revista Valenciana de Filologia*, entre d'altres.

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

periodicitat mensual, és la publicació en llengua pròpia amb més durada de tota la premsa sorgida des del segle XIX fins a l'actualitat al País Valencià. Va ser fundada i impulsada per sectors progressistes de l'Església valenciana compromesos amb el valencianisme cultural, la normalització lingüística i social de la llengua i les premisses renovadores del Concili Vaticà II basades en el diàleg de l'Església amb la cultura, la política i la societat. Es tracta d'una revista d'informació general, d'anàlisi i de reflexió especialitzada en temes valencians.

La Directa és un mitjà de comunicació d'actualitat, investigació, debat i anàlisi que va nàixer l'any 2006 i es va constituir com a cooperativa una dècada després, el 2016. L'edició digital va aparèixer el 2011. Aquest mitjà té una secció exclusiva valenciana. De fet, encara que la redacció de *La Directa* és a Barcelona, on va nàixer, a València disposa d'un espai de treball[17] i té una redactora a temps complet, a més d'alguns col·laboradors valencians que hi treballen de manera voluntària. En paper actualment és de periodicitat mensual[18], però l'edició digital s'actualitza cada dia.

Lletraferit és una revista cultural que es publica en paper des del 2012 i en digital des del 2023, amb contingut parcialment diferent. La versió en línia formava part del diari digital *Valencia Plaza*[19] i s'actualitzava setmanalment amb sis articles. Des del març del 2024 *Lletraferit* té un portal propi, al marge de *Valencia Plaza*, també pel que fa als continguts, i és l'editorial Llibres de la Drassana qui se n'encarrega tant de la producció com de la publicació i difusió. Cada dijous s'hi publiquen sis articles nous i, diàriament, un parell més d'actualitat. En paper la revista s'edita un cop al trimestre —en un primer moment l'editava *Valencia Plaza*, però des del número 36, publicat l'estiu del 2024, se'n fa càrrec també Llibres de la Drassana.

4.3. Mitjans nadius digitals

4.3.1. Diaris

VilaWeb, nascut el 1996, va ser el primer diari digital en català i també un dels primers del món. L'edita l'empresa Partal, Maresma & Associats, fundada pels periodistes Assumpció Maresma i Vicent Partal. L'àmbit d'aquest diari són els Països Catalans. La redacció principal es troba a Barcelona, però també en té una a Mallorca, amb un sol redactor, i una altra a València, amb dues redactores. Així mateix, compta amb alguns columnistes valencians. A més de la portada general, que abasta tots els Països Catalans, aquest diari té diferents portades segons el territori concret: Andorra, Catalunya Nord, Franja de Ponent, Illes, Principat i País Valencià.

Diari La Veu va nàixer l'any 2013, tot i que va deixar de publicar-se temporalment entre el 31 desembre de 2019 i el 24 d'abril de 2022 davant la impossibilitat de finançar-se. El 25 d'abril de 2022, coincidint amb la diada del País Valencià, aquest diari digital va començar una nova etapa gràcies, en part, a les donacions dels lectors. Aquest mitjà tracta temes d'actualitat, cultura, opinió i territori. Està editat pel grup comunicatiu La Veu del País Valencià a través de la cooperativa de treball associat Edicions Diari La Veu, S. Coop. V.

[17] Espai Comú, al barri de Benimaclet, que *La Directa* comparteix amb altres cooperatives o organitzacions com Per l'Horta, Mundubat, Justícia Alimentària o la Xarxa de l'Economia Alternativa i Solidària del País Valencià.

[18] Anteriorment havia estat de periodicitat setmanal i quinzenal.

[19] No està inclòs en aquest treball perquè és bilingüe.

València Diari va nàixer el 19 de juliol de 2016. És un diari que es publica en valencià, tot i que ofereix la possibilitat de llegir-ne la informació en castellà (a la part superior dreta de la pàgina web hi ha la bandera oficial del País Valencià i la d'Espanya i, clicant sobre l'una o sobre l'altra, es pot canviar d'idioma). Cal tenir en compte que la majoria de notícies apareixen signades per Europa Press i que, per tant, són d'agència i no d'elaboració pròpia.

El Periòdic va nàixer el 2 de febrer de 2005. És una capçalera digital que ofereix la possibilitat de llegir les notícies en valencià si es clica sobre la bandera que apareix en el marge superior dret de la pàgina. Ara bé, per defecte, en fer la cerca d'aquesta publicació mitjançant qualsevol cercador d'internet, la versió a què l'usuari té accés és la castellana. De fet, tota la informació que difon aquest mitjà a través de les xarxes socials (Instagram i X) està escrita en castellà.

4.3.2. Revistes

EDR Valencià és una revista digital especialitzada en música. Depèn del Grup Enderrock, empresa dirigida pel periodista Lluís Gendrau que des del 1993 publica en paper la revista mensual *Enderrock*, a la qual es va afegir el 2005 la versió digital *Enderrock.cat* —que va començar a actualitzar-se diàriament a partir del 2011— i el setmanari digital *EDR* —nascut el 2013. Aquestes publicacions es van completar uns anys més tard amb els setmanaris *EDR Balears* i *EDR Valencià*, el primer número dels quals es va publicar el 26 de maig de 2017 i el 25 de maig de 2018, respectivament. *EDR Valencià* no té cap redacció a València, sinó que s'edita des de Barcelona i els textos que s'hi publiquen els escriuen periodistes catalans, tret de col·laboracions puntuals de periodistes valencians.

El Temps de les Arts és el portal d'informació d'arts i cultura de la revista *El Temps*[20]. Es computa com un mitjà independent perquè té un portal i uns continguts propis. Aquest mitjà va nàixer el 2018, primer com una secció del setmanari *El Temps* i, pocs mesos després, com a mitjà independent. Aquesta revista digital fa un seguiment diari dels fets culturals i artístics més rellevants de Catalunya, el País Valencià i les Balears amb articles d'informació, reflexió i debat, crítiques, reportatges, entrevistes, notícies i una agenda actualitzada dels principals esdeveniments[21].

Tresdeu és una revista digital especialitzada en cultura i tendències nascuda l'any 2012 de la mà de la cooperativa audiovisual Tresdeu Media. Aquesta revista digital, que s'actualitza cada mes, ha destacat sobretot per la difusió de la música en valencià. S'adreça a un públic jove: els seus lectors tenen, principalment, entre 15 i 35 anys.

El Mood és una revista en valencià per a públic juvenil (d'entre 13 i 30 anys) de periodicitat setmanal. Es tracta d'una iniciativa de la Plataforma per la Llengua que pretén reforçar l'espai comunicatiu en català en l'àmbit digital. Aquest mitjà està liderat per tres periodistes valencianes i compta amb una trentena de col·laboradors tant del País Valencià com de Catalunya, les Illes Balears i Andorra. Les primeres publicacions són del desembre del 2023.

La Veu dels Llibres, nascuda el 15 de febrer de 2020, és una revista feta des del País Valencià que es dedica a la promoció i divulgació de la literatura escrita en llengua catalana

[20] Després de sis anys d'activitat, aquest mitjà va deixar de publicar-se el gener del 2025 per motius econòmics. Es tracta d'una mostra més de la fragilitat del sistema comunicatiu d'aquesta llengua minoritzada al País Valencià.

[21] Aquesta revista va nàixer com a digital, però és successora de la revista bimestral *El Temps d'Art*, de la qual es van publicar 35 números entre els anys 2002 i 2008.

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

—es presenta com a "revista d'informació i crítica literària". S'adreça a lectors dels Països Catalans i hi escriuen col·laboradors de tot el domini lingüístic, fet pel qual hi conviuen diversos models d'estàndard. S'actualitza cada dissabte. La publicació d'aquesta revista digital, que és un dels projectes del grup comunicatiu La Veu del País Valencià, és possible gràcies a la cooperativa de treball Edicions Diari La Veu, S. Coop. V.

5. ANÀLISI DELS RESULTATS

Tal com s'ha explicat anteriorment en l'apartat de metodologia, s'han analitzat cinc articles de cada mitjà, signats per diferents autors —quan ho estaven— i publicats entre els mesos de gener i maig del 2024. Com que han estat catorze els mitjans digitals catalogats, en total s'han analitzat setanta textos periodístics de diferents gèneres i temàtiques per tal de determinar els models de llengua imperants en la premsa digital valenciana.

El buidatge i l'anàlisi de les variants diatòpiques en els articles seleccionats de cada mitjà han estat exhaustius, especialment pel que fa a la morfologia verbal, que és, juntament amb el lèxic, on més clarament es perceben les diferències entre les modalitats de l'estàndard escrit del català. Tanmateix, seguint la proposta de Mas (2023) per a l'anàlisi dels models de llengua valencians, en aquest article es presenten només els resultats d'unes determinades variants estereotípiques (Labov 1994) o de tercer grau d'indexicalitat (Auer 2013), les quals tenen un significat social marcat i reflecteixen el model de llengua escollit.

Així doncs, per tal de determinar els models de llengua dels mitjans analitzats, s'ha tingut en compte, en primer lloc, pel que fa a l'ortografia, l'accentuació gràfica greu (oberta) o aguda (tancada) de la *e* (*-èixer* o *-éixer*: *conèixer* o *conéixer*; *-ès* o *-és*: *interès* o *interés*). En segon lloc, amb relació a la morfologia verbal, el sufix dels incoatius o morfema incoatiu (*-eix* o *-ix*: *redueix* o *reduïx*), l'imperfet de subjuntiu (*-s* o *-ra*: *sabés* o *sabera*) i l'acabament d'alguns infinitius (*-ir* o *-dre*: *tenir* o *tindre*). En tercer lloc, quant a la morfologia nominal, el femení del numeral cardinal *dos* (*dues* o *dos*) i els demostratius reforçats o simples (*aquest* o *este*). En últim lloc, respecte al lèxic, s'han recollit aquelles variants associades a cadascun dels models segons si són d'àmbit general o restringit (*petit* o *xicotet*). D'aquestes variants, les primeres (*-èixer*, *-ès*; *-eix*; *-s*; *-ir*; *dues*; *aquest*; *petit*) són estereotípiques del model convergent (exodialectal i endonormatiu)[22] —segons les prescripcions de la *Guia d'usos lingüístics, 1: Aspectes gramaticals* (IIFV 2002), el *Diccionari de la llengua catalana* (IEC 2007), la *Gramàtica de la llengua catalana* (IEC 2016) i l'*Ortografia catalana* (IEC 2017)—, mentre que les segones (*-éixer*, *-és*; *-ix*; *-ra*; *-dre*; *dos*; *este*; *xicotet*) ho són del particularista (endodialectal i endonormatiu) —segons prescriu el *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* (AVL 2006), la *Gramàtica normativa valenciana* (AVL 2006) i el *Diccionari normatiu valencià* (AVL 2016).

Abans de continuar cal fer un incís respecte a la *Guia d'usos lingüístics*, que, tal com s'indica en el preàmbul, s'adreça al públic valencià[23]. Tot i que la majoria de prescripcions i

[22] Quant a les categories *exodialectal* i *endodialectal*, val a dir que formen part d'un contínuum. Dels quatre models de llengua que s'analitzen, en un extrem se situa el secessionista (endodialectal) i en l'altre, l'integracionista (exodialectal). Enmig hi ha el model particularista, que opta per tries més endodialectals, i el convergent, que aposta per les variants exodialectals, sense que això supose renunciar a certs particularismes valencians, tal com fa l'integracionista.

[23] "Conscients de la necessitat de dotar els usuaris del valencià, i d'una manera molt especial aquells que estan vinculats al món de l'ensenyament i dels mitjans de comunicació, d'una eina orientadora sobre l'estàndard, és a dir, sobre el model lingüístic que hauríem de fer servir públicament en situacions de formalitat, el Consell General de l'IIFV

usos l'acosten al model convergent, és cert que en la redacció s'opta pel sistema d'accentuació que reflecteix la pronúncia dels parlars occidentals i que s'associa tradicionalment al particularista (*-éixer* i *-és*). El perquè s'hi explica clarament:

> Tenint en compte la utilitat d'usar una ortografia única per a tot el domini lingüístic, i el fet que les diferències són puntuals i fàcilment sistematitzables, molts escriptors valencians adopten el sistema d'accentuació gràfica de la llengua literària de les Illes Balears i Catalunya en aquells casos en què hi ha diferències territorials. Aquest sistema, de fet, és el més recomanable en textos que s'adrecen al conjunt del domini lingüístic. En l'àmbit escolar valencià, amb tot, és preferible adoptar el sistema gràfic d'accentuació que respon a la pronúncia dels parlars occidentals: aquest sistema respon a la parla real i es pot assolir d'una manera fàcil i natural (IIFV 2002: 41).

En una altra de les obres de referència del model convergent, l'*Ortografia catalana* de l' IEC, hi ha un epígraf (3.1.2.1.2. Ús de l'accent agut sobre la *e*, en comptes del greu, en la tradició ortogràfica valenciana) que es refereix a aquesta possibilitat d'accentuació en el cas valencià:

> En la tradició ortogràfica valenciana ratificada per les *Normes* de Castelló (1932), que és seguida per la major part de gramàtiques elaborades per valencians fins avui, és habitual i acceptable l'ús de l'accent agut (en comptes del greu) sobre la *e* tònica corresponent, d'acord amb la pronúncia pròpia dels parlars occidentals.

Així doncs, tenint en compte el que s'acaba de dir sobre l'accentuació greu de les *e* tòniques finals en valencià, potser s'hauria de deixar d'associar al model convergent i limitar-la a l'integracionista.

Seguint amb la descripció de les tries lingüístiques, cal referir-se ara als altres dos models, els que se situen als extrems del contínuum exodialectal-endodialectal: l'integracionista i el secessionista. L'integracionista, que és exodialectal i endonormatiu, fa servir el primer parell de variants exposades anteriorment i renuncia a usar-ne de valencianes (o de cap altre dialecte del català diferent del central). Així doncs, un text que fa servir aquesta modalitat de l'estàndard exclou variants genuïnes del País Valencià, avalades tant per l'IEC com per l'AVL (*pense*, *agraïsc*, *seua*, etc.)[24]. Finalment, el model secessionista és endodialectal i exonormatiu perquè, a més de buscar la màxima diferenciació amb la resta del diasistema lingüístic català promovent els particularismes valencians i els castellanismes, se situa fora de la normativa, tant la de l'IEC com la de l'AVL. L'entitat que dicta la norma d'aquest model és la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV), que ha publicat l'*Ortografia de la llengua valenciana* (RACV 2005), la *Nova gramàtica de la llengua valenciana* (RACV 2015) i el *Diccionari general de la llengua valenciana* (RACV 2017). Tot i que en els textos que es basen en aquest model es podrien trobar algunes variants del particularista (*este*, *produïx*, etc.), una anàlisi més detallada de l'ortografia, la morfosintaxi i el lèxic deixa clar que és exonormatiu perquè es desmarca de la normativa de l'IEC i l'AVL amb l'objectiu d'erigir el valencià en una llengua diferent del català, com s'ha dit adés.

Per tant, més enllà del parell de variants descrites adés que es corresponen als models convergent i particularista, s'haurà d'observar si en els textos analitzats es fan servir altres variants ortogràfiques, morfològiques i lèxiques exonormatives que porten a concloure

---

acordà (...) l'elaboració de la present *Guia d'usos lingüístics*. No es tractava de confegir una gramàtica ni un diccionari més, sinó una «guia» sobre qüestions bàsiques que servís de pauta orientadora per a l'ús dels valencianoparlants (IFFV 2002: 13).

[24] Cal recordar que l'estàndard català, tal com l'ha entès sempre l'IEC, és composicional i polimòrfic.

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

que aquests estan escrits seguint el model secessionista o bé si s'hi empren variants endonormaties i exodialectals, en una clara aposta pel model integracionista.

Començant per l'ortografia, pel que fa a l'accentuació, en els articles analitzats apareixen *e* tòniques (pronunciades amb timbre tancat en valencià) tant amb accent agut (tancat) com greu (obert), tot i que el greu té més freqüència d'ús. Concretament, *Ara*, *El Temps*, *EDR Valencià*, *VilaWeb*, *València Diari*, *El Temps de les Arts* i *El Mood* fan servir l'accentuació greu i *Saó*, *Lletraferit*, *Diari la Veu*, *El Periòdic* i *Tresdeu*, l'aguda. A més, sovint un mateix mitjà, en articles diferents, alterna totes dues variants (*La Directa* i *La Veu dels Llibres*).

Continuant amb la morfologia verbal, la majoria de mitjans analitzats fa servir la terminació en *-eix* en els incoatius, tret de *Lletraferit* i *El Periòdic*, que usen la terminació en *-ix*. Pel que fa a l'ús del subjuntiu amb *-s* o *-ra*, la gran part de mitjans opta pel subjuntiu amb *-ra*. A més, en alguns coexisteixen totes dues variants (*El Temps*, *VilaWeb*, *El Temps de les Arts* i *La Veu dels Llibres*) i només una minoria usen d'una manera exclusiva la variant acabada en *-s* (*Ara* i *EDR Valencià*, en què no es fa servir un model de llengua diferent per als articles de temàtica i abast valencians). Pel que fa a les formes d'infinitiu de certs verbs que presenten variants formals (*tenir*/*tindre*, *venir*/*vindre* i derivats), conviuen totes dues, inclús dins d'un mateix mitjà (*Diari La Veu* i *La Veu dels Llibres*). Tot i això, les formes en *-dre* tenen més prevalença: l'usen tots els diaris i revistes, excepte *Ara*, *EDR Valencià* i *VilaWeb*, que opten per l'acabament en *-ir*.

Quant a la morfologia nominal, començant pel numeral cardinal *dos*, que també presenta la variant formal *dues* per al femení, en tots els articles analitzats s'ha trobat la forma *dues*, excepte en *Lletraferit*, on s'empra *dos*. Seguint amb la morfologia nominal, l'ús dels demostratius presenta força homogeneïtat. La majoria de mitjans fa servir sempre els demostratius reforçats, amb excepció de *Lletraferit*, *El Periòdic* i *València Diari*, que opten pels simples. *El Mood* és l'únic mitjà que alterna totes dues variants.

Finalment, respecte del lèxic, s'han detectat tant paraules d'àmbit general (*servei*, *vuitanta*, *avui*, *petit*, *veure*, *sortir*, *feina*, *gairebé*, *eina*, etc.) com de restringit (*hui*, *huitanta*, *díhuit*, *faena*, *arredonir*, *vore*, *xicotetes*, *eixir*, etc.). Si es compta el nombre d'ocurrències, tot i que l'anàlisi que s'ha fet no és quantitativa sinó qualitativa, els mots d'ús general són més freqüents que els d'àmbit restringit, encara que la diferència no és gaire significativa. Així doncs, malgrat que la *Gramàtica normativa valenciana*, el *Diccionari normatiu valencià* i el *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià* de l'AVL prioritzen les paraules d'àmbit restringit enfront de les d'ús general, els diaris i les revistes estudiats fan una tria gairebé equitativa (alhora que aparentment aleatòria) entre unes paraules i unes altres. Les úniques excepcions són *Lletraferit* i *El Periòdic*, que aposten sistemàticament pel lèxic d'àmbit restringit (*hui*, *eixida*, *ferramenta*, *huit*). *EDR Valencià* i *Ara*, per la seua banda, recorren només a lèxic d'àmbit general. Crida l'atenció que en *Lletraferit* s'han trobat casos de mots recollits en el *Diccionari normatiu valencià* no inclosos en el *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans*: "aixina", "deportivament" i "pereosos"[25]. Cal remarcar, a més, que aquestes variants apareixen en la primera d'aquestes obres lèxiques com a pròpies de registres informals, tot i que ací s'estan fent servir en un registre formal.

En síntesi, de l'anàlisi de les variants estereotípiques suara esmentades, se n'extrau que la majoria de diaris i revistes digitals valencians difon un estàndard que s'ajusta al model

[25] Segons Sentí (2019: 152), la proposta del *Diccionari normatiu valencià* (DNV) de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua "pretén corregir la varietat estàndard que ha estat funcionant entre els valencians, malgrat tants impediments sociolingüístics i sociopolítics". En un sentit semblant es pronuncia Pradilla quan assegura que "la codificació lèxica valenciana ha posat damunt la taula una dissonància prou rellevant amb el corpus prescriptiu vigent (2024: 242).

convergent (*Diari La Veu*, *Saó*, *VilaWeb*, *El Temps*, *El Temps de les Arts*, *La Directa*, *València Diari*, *La Veu dels Llibres*, *Tresdeu* i *El Mood*), tot i que en alguns d'aquests mitjans s'han detectat algunes variants estereotípiques del particularista (*La Directa*, *El Mood*, *El Temps*, *La Veu dels Llibres*, *Tresdeu*). En canvi, dos dels mitjans analitzats (*Lletraferit* i *El Periòdic*) fan servir el model particularista sense recórrer a cap variant del convergent. I, finalment, les dues publicacions d'abast valencià però d'origen català (*Ara* i *EDR València*) utilitzen un model integracionista[26]. En la taula 2 es detalla aquesta classificació.

Taula 2. Models de llengua de la premsa digital valenciana

Model convergent	Model particularista	Model integracionista
Diari La Veu	*El Periòdic*	*Ara*
El Mood	*Lletraferit*	*EDR València*
El Temps		
El Temps de les Arts		
La Directa		
La Veu dels Llibres		
Saó		
Tresdeu		
València Diari		
VilaWeb		

6. CONCLUSIONS

Al País Valencià fer periodisme en la llengua pròpia no és gens fàcil i és per això que són ben poques les empreses que s'han atrevit a invertir-hi esforços i recursos, especialment en un context de crisi econòmica i financera, que afecta també els mitjans de comunicació, especialment els tradicionals. Amb tot, gràcies a internet, on les despeses que genera la creació, el manteniment i la consolidació d'un mitjà de comunicació són molt més assumibles, ha estat possible el naixement de diaris i revistes com els que s'han analitzat, que fan que la presència quantitativa del valencià en els mitjans de comunicació augmente considerablement. L'aparició de les capçaleres analitzades en una situació tan poc favorable per a la vehiculació d'informació en valencià aporta un bri de normalitat, amb tots els matisos que calguen, i alhora ompli un buit. Així doncs, els catorze mitjans digitals d'abast valencià que s'han catalogat, entre diaris i revistes, confirmen la primera hipòtesi de què es partia: la premsa digital augmenta la presència del català en l'àmbit comunicatiu valencià.

Qualsevol societat moderna necessita un estàndard de referència (Boix i Vila, 1998) i la valenciana no n'és cap excepció. Tal com s'ha vist, l'anàlisi de la variació dins de l'estàndard

[26] Dins del període analitzat no s'havia publicat en *EDR Valencià* cap article signat per un periodista valencià. És per aquest motiu que el model de llengua que s'hi ha detectat és l'integracionista. Ara bé, si férem una anàlisi diacrònica de les publicacions signades per periodistes valencians, observaríem que han estat escrites fent servir el model convergent. Tot i això, sovint la persona que les ha editades per publicar-les en el web hi ha introduït canvis, especialment referits a la morfologia verbal, que demostren desconèixer l'estàndard valencià i fan que el text presente una barreja indiscriminada i gens recomanable de variants. Ha estat el cas, per exemple, d'entrevistes publicades a *EDR Valencià* escrites per qui signa aquest article.

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

valencià permet diferenciar quatre models de llengua formal, en funció de la presència major o menor de variants exodialectals i endodialectals. Entre aquests, segons es desprèn de l'anàlisi dels setanta articles que constitueixen el corpus d'aquest treball, el model de llengua per què aposta la premsa digital valenciana és el convergent, que és el que empren deu dels catorze mitjans estudiats (*VilaWeb*, *Valencià Diari*, *Saó*, *El Temps*, *Diari La Veu*, *La Veu dels Llibres*, *La Directa*, *Tresdeu*, *El Mood*), tot i que n'hi ha dos que prefereixen, sense excepcions, el particularista (*El Periòdic* i *Lletraferit*) i dos més que no fan cap adaptació en l'edició del País Valencià i, consegüentment, utilitzen el model integracionista (*Ara* i *EDR València*). Això s'explica pel fet que són mitjans amb redacció a Barcelona que no tenen en compte —siga pels motius que siga— les particularitats de l'estàndard valencià. Aquests resultats referents al model integracionista es consideren menys representatius perquè no hi ha cap mitjà que, des del País Valencià, estiga difonent aquesta modalitat de l'estàndard. Finalment, dels quatre models que proposa Lacreu (2002), en l'àmbit comunicatiu digital queda descartat el secessionista, perquè no és usat per cap mitjà. De fet, tenint en compte la nul·la presència[27] del model secessionista i la marginalitat de l'integracionista, potser es podria començar a deixar de parlar de quatre models de llengua vigents al País Valencià perquè, en realitat, són només dos els que es proposen com a candidats reals a esdevenir estàndard o model referencial: el convergent en primer lloc i el particularista en segon.

Si es tenen en compte quines són les variants formals principals que prescriu l'AVL i s'estudien quins són els usos preferents en la gran majoria dels diaris i revistes analitzats, s'arriba a la conclusió que el seu model de llengua no és assumit d'una manera unànime per aquests mitjans, com tampoc no ho és per d'altres que han quedat fora d'aquest corpus d'estudi, és a dir, la premsa local i comarcal (González Collantes 2013a, 2013b i 2015). Aquest model es troba recollit en la *Gramàtica normativa valenciana*, el *Diccionari normatiu valencià* i el *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*, obres de l'AVL que intenten harmonitzar dos principis bàsics: d'una banda, la recuperació i la prioritització de les solucions valencianes genuïnes, vives, ben documentades en els clàssics, avalades per l'etimologia i per la tradició literària i gramatical i, de l'altra, la convergència amb les solucions adoptades en els altres territoris que comparteixen una mateixa llengua a fi de garantir-ne la cohesió pertinent. Amb tot, malgrat aquesta voluntat de convergència, les variants formals que fa servir l'AVL en els seus documents són sempre les particulars del valencià. Així doncs, a la pràctica el seu model real s'insereix dins del model particularista de la classificació de Lacreu i s'allunya del convergent, que és l'usat per la majoria dels mitjans que han estat analitzats.

Tal com explica Sentí (2019: 135), en "una societat complexa sociolingüísticament com la valenciana —amb actituds molt diverses cap a la llengua, l'afebliment de la vitalitat dels usos socials del català i una interferència notable del castellà en els parlars valencians—, l'establiment d'un estàndard no ha estat sempre fàcil". Malgrat això, s'han publicat diferents estudis (Segura 2003; Montoya 2006; Baldaquí 2015 i Sentí 2019) que demostren l'èxit de la difusió del model estàndard valencià convergent, encara que el particularista va començar a guanyar pes en començar-se a difondre amb l'aparició de Radiotelevisió Valenciana (1989) —rellevada per À Punt— i la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (2001). Ara bé, a pesar de la influència que poden exercir l'AVL i els mitjans públics, el model estàndard valencià convergent continua sent el que tria majoritàriament la premsa digital valenciana, conclusió a què també arriben els estudis publicats per Mas (2023) i González Collantes (2013a, 2013b i 2015). Si més no, ara per ara.

[27] De fet, tal com remarca Pradilla, "el secessionisme tradicional —molt influent en l'àmbit socioideològic— sempre s'ha mogut en una quasivirtualitat a l'hora de generar producció escrita" (2007: 78 i 2024: 240).

D'altra banda, si es descarten els mitjans que usen el model integracionista perquè tenen la redacció a Barcelona i no fan cap adaptació lingüística en els textos que publiquen, en la resta de mitjans analitzats sovint conviuen dos dels quatre models de llengua. En efecte, tot i que la majoria opta per un model convergent o, en menor mesura, particularista, molts beuen de tots dos, encara que en alguns aspectes s'acosten a un i s'allunyen de l'altre, tal com s'ha vist en l'anàlisi dels resultats. Així doncs, de vegades s'han trobat variants estereotípiques de tots dos models en un mateix mitjà (i fins i tot, encara que més rarament, en un mateix article), la qual cosa denota que el model aplicat no és del tot consistent o que hi ha poca consciència a l'hora de fer servir unes variants o unes altres.

Per tant, es confirma la segona hipòtesi de què es partia: la convivència de dos models (el convergent i el particularista)[28] i la barreja de variants en un mateix diari o revista no permeten la fixació i consolidació de l'estàndard. Aquesta és, de fet, una de les tasques que duen a terme els mitjans de comunicació com a generadors —o possibles generadors— de models de llengua. Aquesta funció pren encara més rellevància en el context d'anormalitat lingüística que afecta la llengua catalana. En aquest marc, els mitjans assumeixen una responsabilitat també excepcional: esdevenir "l'eina potser més vàlida per a impulsar l'aprenentatge i el perfeccionament de la llengua" (Strubell 1982: 17). A més, cal tenir present que el caràcter flexible de l'estàndard no ha d'interpretar-se com una porta oberta a la coexistència de variants formals en un mateix text o mitjà de comunicació perquè, encara que totes siguen normatives, la barreja no és gens recomanable dins d'un mateix registre.

En resum: els mitjans valencians que s'han analitzat no difonen un estàndard clar que servisca de model referencial. Aquesta conclusió potser no hauria d'estranyar si es té en compte, tal com adverteix Lamuela (1994: 124-125), que "l'excés de variació no funcional, la manca d'una norma interna segura i les vacil·lacions i les contradiccions estilístiques són característiques habituals de les llengües subordinades i, almenys en part, també de les llengües no estandarditzades". Sembla, doncs, que l'estandardització del valencià encara té un llarg camí per recórrer.

Agraïments

Aquest treball ha estat possible gràcies al projecte de recerca PID2021-128279NB-I00, concedit pel Ministerio de Ciencia e Innovación-Agencia Estatal de Investigación, i al Grup de Recerca en Història de la Llengua Catalana de l'Època Contemporània (GRHILCEC) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Vull agrair als revisors anònims les observacions i els comentaris a partir dels quals s'ha pogut millorar la versió final d'aquest article. També vull donar les gràcies als col·legues que en van llegir les versions inicials: els seus suggeriments em van ser molt útils i el van enriquir. Qualsevol error és responsabilitat meua.

Bibliografia

Acadèmia Valenciana de la Llengua. 2006. *Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià*, València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Acadèmia Valenciana de la Llengua. 2006. *Gramàtica normativa valenciana*, València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

[28] O de tres, si s'inclou el model integracionista, escollit per l'edició valenciana de l'*Ara* i *EDR Valencià*.

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

Acadèmia Valenciana de la Llengua. 2016. *Diccionari normatiu valencià*, València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. https://www.avl.gva.es/lexicval [18/06/2025].

Adlert Noguerol, Miquel. 1977. *En defensa de la llengua valenciana*, València: Del Cénia al Segura.

Auer, Peter. 2013. Enregistering pluricentric German. En Augusto Soares da Silva (ed.), *Pluricentricity: Language Variation and Sociocognitive Dimensions*, Berlín: Mouton de Gruyter, 19-48. https://doi.org/10.1515/9783110303643.19

Baldaquí, Josep Maria. 2015. Els joves valencians i el model normatiu: valoració de les varietats formals de referència de la llengua catalana. En Carsten Sinner i Katharina Wieland (eds.), *Norma, ús i actituds lingüístiques. El paper del català en la vida quotidiana*, Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 127-149.

Bibiloni, Gabriel. 1998. *Llengua estàndard i variació lingüística*, València: 3i4.

Boix, Emili i Vila, Xavier. 1998. *Sociolingüística de la llengua catalana*, Barcelona: Ariel.

Casals, Daniel; Faura, Neus. 2010. *El català als mitjans de comunicació*, Barcelona: UOC.

Casals, Daniel; Massanell, Mar; Segarra, Mila (eds.). 2018. *L'extensió social de la normativa als mitjans de comunicació*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Casals, Daniel; Massanell, Mar (eds.). 2023. *Els mitjans escrits i audiovisuals com a formadors lingüístics*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Casanova, Emili. 2000. El model lingüístic del programa radiofònic *De dalt a baix* (Ràdio Peninsular de RNE-València, 1974-1977). En Imma Creus; Joan Julià; Sílvia Romero (eds.), *Llengua i mitjans de comunicació*, Lleida: Pagès, 215-228.

Castellano, Ezequiel. 2008. Situació del valencià als mitjans de comunicació: un bon moment per al canvi d'actitud. En *Llibre blanc de l'ús del valencià II. Iniciatives per al foment del valencià*, València: Acadèmia Valenciana de la Llengua, 251-272.

Cuenca, M. Josep. 1989. Sobre el català als mitjans de comunicació de massa. En Vicent Salvador (coord.), *Teletextos*, València: Universitat de València, 121-150.

Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. 2002. *Guia d'usos lingüístics, 1: Aspectes gramaticals*, València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.

Ferguson, Charles A. 1959. Diglossia. *Word* 15 (2), 325-340. https://doi.org/10.1080/00437956.1959.11659702

González Collantes, Carla. 2013a. Fent ultralocalisme des de la xarxa: l'exemple dels diaris digitals valencians. En Oscar Jané i Xavier Serra (eds.), *Ultralocalisme. D'allò local a l'universal*, Catarroja: Afers, 63-79.

González Collantes, Carla. 2013b. El model de llengua dels mitjans digitals valencians: una aproximació a través de *Comarquesnord*, *L'Informatiu*, *AraMultimèdia* i *VilaWeb Ontinyent*. En Tomàs Martínez, Miquel Àngel Pradilla i J. Manuel Quixal (eds.), *Terres de cruïlla. Estudis sobre les comarques de la diòcesi de* Tortosa, Benicarló: Onada Edicions, 307-315.

González Collantes, Carla. 2015. Els mitjans digitals valencians: cap a la normalitat de la llengua? En Carsten Sinner i Katharina Wieland (eds.), *Norma, ús i actituds lingüístiques. El paper del català en la vida quotidiana*, Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 161-167.

Haugen, Einar. 1983. The Implementation of Corpus Planning: Theory and Practice. En Juan Cobarrubias; Joshua A. Fishman (eds.), *Progress in Language Planning*, la Haia: Mouton, 269-290. https://doi.org/10.1515/9783110820584.269

Institut d'Estudis Catalans. 2007. *Diccionari de la llengua catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. https://dlc.iec.cat [17/06/2025].

Institut d'Estudis Catalans. 2016. *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. https://giec.iec.cat/index-general [17/06/2025].

Institut d'Estudis Catalans. 2017. *Ortografia catalana*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. https://www.iec.cat/llengua/documents/ortografia_catalana_versio_digital.pdf [17/06/2025].

Labov, William. 1994. *Principles of Linguistic Change*, Oxford: Blackwell.

Lacreu, Josep. 1993. Un model de llengua per als mitjans de comunicació. *Saó*, 14, 27-35.

Lacreu, Josep. 2002. Els models de llengua del valencià. En Emili Casanova, Joan Martí i Abelard Saragossà (eds.), *Estudis del valencià d'ara*, Paiporta: Denes, 241-251.

Lamuela, Xavier. 1994. *Estandardització i establiment de les llengües*, Barcelona: Edicions 62.

López García, Guillermo. 2008a. Los medios valencianos en la Red: orígenes, evolución y balance de conjunto. En *Comunicación local y Nuevos formatos periodísticos en Internet: Cibermedios, confidenciales y weblogs*, València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 71-81.

López García, Guillermo. 2008b. *Los cibermedios valencianos: cartografía, características y contenidos*, València: Servei de Publicacions de la Universitat de València.

López García, Guillermo. 2010a. Los cibermedios en el País Valenciano. *Arxius* 23, 69-78. https://www.uv.es/~sociolog/arxius/ARXIUS%2023/ARXIUS_23_05.pdf [18/06/2025].

López García, Guillermo (ed.). 2010b. *El ecosistema comunicativo valenciano*, València: Tirant lo Blanch.

López García, Guillermo (ed.). 2019. *La comunicació a la Comunitat Valenciana (2010-2018): crisi i canvi*, València: Institució Alfons el Magnànim.

Marí, Isidor. 1992. *Un horitzó per a la llengua*, Barcelona: Empúries.

Martí i Castell, Joan. 2010. Els mitjans de comunicació i l'ús de la llengua. *Llengua & Literatura* 21, 269-276.

Martínez Sanchis, Francesc. 2010a. *Periodisme contra les cordes*, Paiporta: Denes.

Martínez Sanchis, Francesc. 2010b. La informació de proximitat del País Valencià en l'àmbit dels territoris de llengua catalana. *Arxius de Ciències Socials* 23, 37-58. https://www.uv.es/~sociolog/arxius/ARXIUS%2023/ARXIUS_23_03.pdf [18/06/2025].

Martínez Sanchis, Francesc. 2019. Comunicació en valencià: mitjans i mercat. En Guillermo López García (ed.), *La comunicació a la Comunitat Valenciana (2010-2018): crisi i canvi*, València: Institució Alfons el Magnànim, 85-112.

Mas, Josep Àngel. 2008. *El morfema ideològic*, Benicarló: Onada Edicions.

Mas, Josep Àngel. 2010. Les connotacions ideològiques dels models lingüístics valencians. *Caplletra* 48, 47-70. https://doi.org/10.7203/caplletra.48.4736

Mas, Josep Àngel. 2023. El model lingüístic dels diaris digitals valencians. *Zeitschrift für Katalanistik* 36, 211-235. https://doi.org/10.46586/ZfK.2023.211-235

Mollà, Toni. 1990. *La llengua dels mitjans de comunicació*, Alzira: Bromera.

Montoya, Brauli. 2006. *Normalització i estandardització*, Alzira: Bromera.

Partal, Vicent. 2003. El català a la xarxa: història i raons d'un cas d'èxit. *Coneixement i Societat: Revista d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació* 2, 16-29. https://raco.cat/index.php/Coneixement/article/view/18308 [18/06/2025].

Partal, Vicent. 2008. Internet, un cas d'èxit per a la llengua. En *Llibre blanc de l'ús del valencià II. Iniciatives per al foment del valencià*, València: Acadèmia Valenciana de la Llengua, 501-506.

Polanco, Lluís. 1990. Reflexions sobre el model lingüístic dels mitjans de comunicació valencians. En Antoni Ferrando (ed.), *La llengua als mitjans de comunicació*, València: Institut de Filologia Valenciana/Universitat de València, 25-50.

Pradilla, Miquel Àngel. 1999. El secessionisme lingüístic valencià. En *La llengua catalana al tombant del mil·lenni*, Barcelona: Empúries, 153-202.

Verba: Anuario Galego de Filoloxía, 53 (2026). ISSN-e: 2174-4017
https://doi.org/10.15304/verba.53.10486

Pradilla, Miquel Àngel. 2007. L'estandardització lingüística al País Valencià. En Joan Martí i Josep Maria Mestres (cur.), *El llibre i la lectura: una revolució en la història de la humanitat*, Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 73-98.

Pradilla, Miquel Àngel. 2008. *La tribu valenciana. Reflexions sobre la desestructuració de la comunitat lingüística*, Barcelona: Onada Edicions.

Pradilla, Miquel Àngel. 2011. La gestió normativa de la llengua catalana. Unitat en la diversitat o diversitat d'unitats? *Revista Llengua i Dret* 56, 115-141. https://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/article/view/2401 [17/06/2025].

Pradilla, Miquel Àngel. 2024. *Normativització, (re)estandardització i glotopolítica. Noves mirades des de la sociolingüística catalana*, València: Publicacions de la Universitat de València.

Real Acadèmia de Cultura Valenciana. 2005. *Ortografia de la llengua valenciana*, València: Real Acadèmia de Cultura Valenciana. https://www.llenguavalenciana.com/documents/ortografia/start [18/06/2026].

Real Acadèmia de Cultura Valenciana. 2015. *Nova gramàtica de la llengua valenciana*, València: Real Acadèmia de Cultura Valenciana. https://www.llenguavalenciana.com/documents/gramatica/start [18/06/2026].

Real Acadèmia de Cultura Valenciana. 2017. *Diccionari general de la llengua valenciana*, València: Real Acadèmia de Cultura Valenciana. https://diccionari.llenguavalenciana.com/general [18/06/2026].

Salvador, Carles. 1951. *Gramàtica valenciana*, València: Lletres Valencianes.

Sanchis Guarner, Manuel. 1950. *Gramàtica Valenciana*, València: Editorial Torre.

Segura, Carles. 2003. *Variació dialectal i estandardització al Baix Vinalopó*, Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana / Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Sentí, Andreu. 2019. La (re)construcció de l'estàndard lèxic valencià: un estudi d'actituds. *Treballs de Sociolingüística Catalana* 29, 134-153. https://doi.org/10.2436/20.2504.01.155

Strubell, Miquel. 1982. El paper dels mitjans de comunicació en la normalització lingüística. *Anàlisi: quaderns de comunicació i cultura* 5, 13-26.

Valor, Enric. 1977. *Curs mitjà de gramàtica catalana referida especialment al País Valencià*, València: 3i4.

Valor, Enric. 1983. *La flexió verbal*, València: 3i4.

Vallverdú, Francesc. 2000. *El català estàndard i els mitjans audiovisuals*, Barcelona: Edicions 62.

Veny, Joan. 2001. *Llengua històrica i llengua estàndard*, València: Universitat de València.

Xambó, Rafael. 2001. Xambó, *Comunicació, política i societat. El cas valencià*, València: 3i4.

Xambó, Rafael. 2002. El cas del País Valencià. En Societat Catalana de Comunicació, *El català en els mitjans de comunicació. Situació actual i perspectives,* Barcelona: Societat Catalana de Comunicació, 189-220.